

Een uit Amsterdam verdwenen broedvogel; de ROEK

Het verrichten van negatieve waarnemingen mag dan veelal moeilijker zijn dan het verrichten van positieve waarnemingen, in het geval van de Roek gaat dat, vooral voor de ouderen onder ons, niet op. Daarvoor was het gedrag van deze soort op de broedplaatsen in Amsterdam té luidruchtig.

Opzettelijk schrijf ik "was", want, voorzover mij bekend, zijn er geen broedende Roeken meer in Amsterdam, in elk geval geen kolonies van enige betekenis meer.

De grootste broedkolonie in de 20-er en 30-er jaren was die in de vele, zeer hoge bomen van de Oude Oosterbegraafplaats, in de Linnaeusstraat gelegen tussen het toegeheten "Koloniaal Instituut" en het Oosterpark, tegenover de Eerste van Swindenstraat. Daar broedden en vochten en ruzieden honderden vogels, roofden elkaars nestmateriaal en legsels. En eens was ik er getuige van hoe de Brandweer met behulp van een geheel uitgeschoven ladder een Roek, die met zijn vleugel tussen een takvork geraakt was en urenlang zó gefladderd had, uit zijn netelige positie bevrijdde. Een vogel in nood, dat nam de burgerij niet! Amsterdam: barmhartig

Trouwens, de verdwijning uit Amsterdam van het "clevere", luidruchtige, gezellig dicht-bij-elkaar wonende zwarte volkje, wekt bij mij reminiscenties aan de verdwijning van een ander clever, luidruchtig, gezellig Volk, waardoor onze stad eveneens armer is geworden.

Verder waren er tot voor kort kolonies aan de Oosterdokskade, in de Noord-Westhoek van het Vondelpark bij de Zocherstraat, en op de grote buitenplaatsen langs de Amsteldijk tussen Kalfjeslaan en Ouderkerk aan de Amstel. Vermoedelijk zal de opsomming van verdwenen kolonies nog wel met enkele aan te vullen zijn, hetgeen alleen maar tot staving van het bovenstaande kan dienen.

Ook niet in de wijde omgeving van Amsterdam, noch in die van Haarlem, zijn mij Roeken-kolonies bekend. Bij mijn weten zijn de dichtstbijzijnde grote broedkolonies die in het Naardermeer en bij Maarssen.

In 1924 en 1936 werden bij een census over het gehele land + 30.000 resp. 38.000 bewoonde nesten geteld, terwijl in het laatstgenoemde jaar tevens de foutieve opvatting, dat de Roek in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal niet broedde, werd gecorrigeerd met de vermelding van een kolonie bij Stompetoren in de Schermer.

Van de landelijke telling op verzoek van het Ministerie van Landbouw in 1954, waartoe ik met 100 bewoonde nesten op het terrein van kasteel Haarzuylens mocht bijdragen, is mij de uitslag verloren gegaan.

Tegenwoordig wordt de Roek een "vrij talrijke" broedvogel genoemd, hetgeen impliceert dat het aantal broedparen tot 10.000 bedraagt.

Tenslotte zou ik een ieder, die zich voor het gedrag van deze hard aan de weg timmerende vogelsoort interesseert, willen aanbevelen zo van medio maart af eens een paar uur in de nabijheid (niet al te nabij !) van een broedkolonie door te brengen.

Ik eindig met een tweetal citaten van onbekende herkomst:

"Colonial birds not only have many sounds themselves, but also their young are as a rule very noisy."

"Dem Siedlungsbrüter fehlt das Bestreben, sein Nest zu verheimlichen, von klein ab völlig, dem Einzelbrüter ist es angeboren."

P.H. Blekendaal
Grasrijk 13,
Amsterdam - Osdorp.
Tf. 192473

Geraadpleegde literatuur:

Faunistisch Overzicht van de Nederlandse Broedvogels,
Mr. Fr. Haverschmidt, 1942.

The breeding-birds of the Netherlands,
A.L.J. van IJzendoorn, 1950.

Avifauna van Nederland,
Commissie voor de Nederlandse Avifauna, 1962.

Het Vogeljaar, 14e jaargang, nr. 1, maart 1966, blz. 82.

Noot van de Redactie:

Op grond van waargenomen roeken in die omgeving, meent redactie-lid J.W. de Roever, dat nog steeds ieder jaar roeken hebben gebroed op de grote buitenplaatsen langs de Amsteldijk (Wester-Amstel en Oostermeer) in wisselend aantal (omstreeks 20 paar).

Dit vermoeden kan helaas niet met waarnemingsdata worden gestaafd.

Wij houden ons aanbevolen voor data hieromtrent, die aan de lezers bekend mochten zijn, dit te meer daar m.i.v. 1967 de Roek wordt toegevoegd aan de lijst van het landelijk onderzoek o.l.v. de Hr. Philippona. (zie Meded. Blad, 4e jaargang, nrs. 1 en 2).

Aanvullende gegevens bij voorkeur te zenden naar de Hr. Blekendaal.

PHB/vDr

december 1966